Webquest powstał w ramach międzynarodowego projektu TABASCO - stop cyberprzemocy wśród dzieci i młodzieży nr 2020-1-NL01-KA226-SCH-083054, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+

TABASCO
A Targeted Anti-Bully Approach in Schools by Campaigning and Organising

Erasmus+

Webquest: Sharenting

Niniejszy webquest dotyczy zjawiska sharentingu, które obecnie dotyka wielu młodych osób lub może je dotknąć w przyszłości. Naszym celem jest podniesienie poziomu świadomości tego zjawiska wśród rodziców i nauczycieli. Webquest będzie się składał z różnych zadań, które możesz zrealizować indywidualnie lub w grupie.

Webquest jest adresowany do rodziców lub osób pracujących z dziećmi i rodzicami, ale nawet jeżeli nie masz częstego kontaktu z dziećmi, ten temat również może Cię zainteresować. W naszym społeczeństwie kwestie prywatności, a szczególnie prywatności dzieci, stają się (słusznie!) coraz bardziej istotne w związku z postępującą cyfryzacją.

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z historią Gabrysi.
Gabrysia jest postacią fikcyjną, ale takie sytuacja zdarzają się w prawdziwym życiu – możliwe nawet, że sam/a o takiej sytuacji słyszałeś/aś.

Żabka dorosła

Po wielu latach starania się o dziecko Gabrysia w końcu zachodzi w upragnioną ciążę. Gdy jej córeczka — Oliwia — przychodzi na świat, Gabrysia zakochuje się w małej od momentu, w którym pielęgniarka podaje ją jej w objęcia. Kobieta pragnie podzielić się swoją miłością do córeczki ze światem, więc otwiera bloga i wrzuca na niego zdjęcia, gdzie opisuje każdy dzień z życia młodej mamy. Bloga nazywa „Życie z Żabką", jako że Gabrysia od dnia narodzin Oliwki pieszczotliwie nazywa córkę Żabką.
Mąż Gabrysi, Piotr, czasami uczestniczy w tworzeniu treści na bloga, ale raczej trzyma się na uboczu, bo nie czuje się komfortowo z pokazywaniem twarzy w sieci.
Blog szybko zyskuje na popularności. Wiele młodych mam zostawia pozytywne komentarze i dzieli się swoimi przeżyciami; Gabrysi udaje się stworzyć niewielką, acz pełną zrozumienia i ciepła przestrzeń dla kilkudziesięciu czytelniczek.

Po upływie paru lat blog odchodzi w odstawkę, jako że Oliwka nieco podrasta, a Gabrysia wraca do pracy zawodowej. Kobieta od czasu do czasu publikuje posty, ale czytelniczki, które niegdyś odwiedzały „Życie z Żabką" kilka razy w tygodniu, zaglądają na bloga sporadycznie lub wcale. Z czasem Gabrysia, zajęta prozą życia, kompletnie zapomina o tym rozdziale życia.

Do czasu.

Pewnego dnia dwunastoletnia Oliwka wraca do domu ze szkoły w złym stanie; mimo że dotychczas miała z mamą doskonały kontakt, tego dnia nie zamienia z nią ani słowa. Trzaska za to drzwiami od swojego pokoju i nie schodzi na dół na obiad. Sytuacja utrzymuje się przez tydzień: co więcej, dziewczynka prawie nic nie je, a rano ewidentnie symuluje ból brzucha, bo nie chce iść do szkoły. Jest też opuchnięta od ciągłego płaczu, ale mimo nalegań i próśb rodziców, nie chce wyjaśnić co się stało.

Gabrysia jest zrozpaczona; w jej uszach wciąż brzmią wszystkie ostrzeżenia koleżanek na temat przechodzenia w okres nastoletni u dziecka. Nie spodziewała się, że tranzycja będzie aż tak bolesna, a Oliwka wciąż nie chce wyjaśnić jej o co chodzi.

Piotr próbuje pocieszać Gabrysię, mówiąc, że to normalne zachowanie w tym wieku i na pewno sobie z tym poradzą; Gabrysia ma wrażenie, że podchodzi do tego zbyt beztrosko.

Po tygodniu patowej sytuacji Oliwka w końcu schodzi wieczorem na dół, przerywając rodzicom wieczorne oglądanie serialu, i wybucha:

„Moi koledzy i koleżanki z klasy znaleźli twojego bloga. Cała szkoła widziała twój filmik o mojej pierwszej kupce do nocnika… Wszyscy nazywają mnie teraz Żabką! Zośka już zrobiła o tym serię TikToków… Nie chcę tam nigdy więcej wracać… Jak mogłaś mi to zrobić, mamo?..."

Oliwka wybucha płaczem i zamyka się w pokoju nim rodzice zdążą odpowiedzieć na jej rozpaczliwy apel.

Gabrysia jest zdruzgotana.

Nie ma pojęcia co robić i czuje się winna, bo wie, że jej córka ma rację — z tej sytuacji będzie trudno się wygrzebać. Piotr jej doradza, aby tego samego dnia usunęła bloga — wszystkie cyfrowe ślady „Życia z Żabką". Robi to z ciężkim sercem, ale wkrótce okazuje się, że to nie poprawia sytuacji — mleko się rozlało, a rówieśnicy Oliwki zdążyli ściągnąć wszystkie filmiki i zdjęcia i tworzą okrutne memy, które krążą po całej szkole.

Według Oliwki z całego tego ambarasu najgłośniej się śmieje Paweł z VIIb, który jej się bardzo podoba.

Gnębienie Oliwki bynajmniej nie ustaje. Memy są coraz bardziej brutalne i wulgarne mimo wielokrotnych interwencji szkolnego pedagoga, psycholożki, wychowawczyni i innych nauczycieli.

Ostatecznie Gabrysia i Piotr postanawiają, że wyprowadzą się do innego miasta, gdzie Oliwka będzie mogła zacząć szkołę w miejscu, w którym nikt nie będzie wiedział o tym, że „Życie z Żabką" kiedykolwiek istniało. Oliwka ostatecznie dochodzi do siebie dzięki wielu miesiącom terapii. Radzi sobie w nowej szkole i znajduje nowych znajomych, choć nie jest jej lekko.

Mimo że z czasem wszystko wraca do względnej normy, Gabrysia już zawsze będzie czuła, że coś się zmieniło, a córka nigdy nie zaufa jej tak samo jak kiedyś. Ich relacja ucierpiała na zawsze.

Ćwiczenie 2

Kiedy Gabrysia opowiada o tym swojej przyjaciółce, Sylwii, ta wywraca oczami i mówi:

„Tak się kończy sharenting! Ja nigdy w życiu bym nie puściła nic takiego do sieci. Masz szczęście, że to tylko rówieśnicy, a nie pedofil, chociaż w sumie nie wiadomo, kto tam wchodził na tego twojego bloga! Oliwka ma prawo być na ciebie wściekła! Jak mogłaś to zrobić własnej córce?"

Gabrysia jest nieco zdezorientowana — sharenting? Brzmi dziwnie znajomo...

Poszukaj w sieci informacji i dowiedz się:

- **Co to jest sharenting i jakie formy przyjmuje?**
- **Jak polskie prawo reguluje rozporządzanie wizerunkiem dziecka?**
- **Zastanów się, w jaki sposób można dzielić się treściami, równocześnie minimalizując ryzyko dla dziecka.**

Ćwiczenie 3

Wejdź w skórę Gabrysi — zastanów się, dlaczego młoda mama tak entuzjastycznie podeszła do publikowania zdjęć i pisania o swojej córeczce?

- **Jakie swoje potrzeby Gabrysia zaspokajała w ten sposób?**
- **Jakie korzyści jej to dawało?**
- **W jaki inny sposób mogła dzielić się swoimi doświadczeniami ze światem?**

Jeżeli pracujecie w grupie, zorganizujcie dyskusję. To może pomóc poszerzyć perspektywę.

Ćwiczenie 4

Zmień historię w dowolny sposób tak, aby Gabrysia wciąż mogła zaspokoić swoje potrzeby, ale z poszanowaniem prywatności Oliwii.

- W jaki sposób Gabrysia mogłaby stworzyć wspierającą mamy społeczność bez używania wizerunku swojej córeczki?
- Jak mogłaby prowadzić bloga o macierzyństwie bez pokazywania swojego dziecka?
- Gdzie Gabrysia mogłaby znaleźć wsparcie poza internetem?
- W jaki sposób jej otoczenie mogło zareagować na przejawy sharentingu? (Np. Piotr, jej partner, albo Sylwia, jej przyjaciółka lub pozostali bliscy?)

Ćwiczenie 5

Oliwka nigdy nie musiałaby przejść przez to wszystko, gdyby wiele lat temu ktoś w porę wyjaśnił Gabrysi, jakie jej postępowanie może mieć konsekwencje w przyszłości.

Wyobraź sobie, że Twój bliski znajomy właśnie został tatą. Z niepokojem dostrzegasz, że coraz częściej wrzuca zdjęcia swojego dziecka na Instagram i Facebooka, dokumentując coraz więcej szczegółów z życia rodzinnego.

Dotychczas nie wrzucił nic szczególnie intymnego, aczkolwiek ktoś łatwo mógłby rozpoznać okolicę, w której mieszka. Kolega publikuje wiele zdjęć sprzed domu, parku, żłobka, pobliskich knajp, kawiarni... Nie chcesz się wtrącać, ale z drugiej strony obawiasz się, że kolega nie jest świadomy zagrożenia wynikającego z sharentingu.

W jaki sposób porozmawiał/a/byś z nim o niebezpieczeństwach sharentingu? Stwórz poradnik dla młodego rodzica w internecie, w którym merytorycznie opiszesz ryzyko związane z sharentingiem, ale i opiszesz, w jaki sposób bezpiecznie można dzielić się swoją miłością do dziecka ze światem.

Pamiętaj — tu nie chodzi o to, aby paranoicznie obawiać się internetu, ale o to, by używać go z głową i szacunkiem dla granic innych, w tym dzieci.

Ćwiczenie 6 — dodatkowe*

Jeśli jesteś rodzicem aktywnym na mediach społecznościowych, to zadanie dla Ciebie.

Przejrzyj treści, które umieszczasz na swoich profilach:

- Czy umieszczone treści umożliwiają zidentyfikowanie, gdzie mieszkasz, do jakiego przedszkola lub szkoły chodzi Twoje dziecko?
- Jakie są ustawienia prywatności Twojego profilu, kto ma dostęp do treści?
- Czy wśród zdjęć lub filmików mogą się znaleźć treści potencjalnie kompromitujące lub pokazujące Twoje dziecko w niekorzystnym świetle?
- Wyobraź sobie swoje dziecko za kilka lat: co by powiedziało na temat publikowanych przez Ciebie materiałów? Miej tu na uwadze, że nastolatki są szczególnie wrażliwe na swój wizerunek i to jak postrzegają je rówieśnicy.

Jeżeli nic takiego nie znalazłeś/aś to tak trzymaj! Jeżeli coś znalazłeś/aś nie jest za późno, usuń to lub upewnij się, że wiesz kto ma do tego dostęp.

Wielkie dzięki za udział i zaangażowanie. Jeżeli chcesz wiedzieć więcej, poniżej umieściliśmy kilka linków do sprawdzonych źródeł.

Źródła:

- Jeżeli chcesz się dowiedzieć więcej o zachowaniu nastolatków w sieci, zapoznaj się z raportem NASK: https://www.nask.pl/pl/raporty/raporty/4295,RAPORT-Z-BADAN-NASTOLATKI-30-2021.html
- Materiał youtuberki Anny Gemmy. Przystępnie omawia sharenting, sama jest mamą; w materiale wyjaśnia dlaczego nie publikuje wizerunku swoich dzieci: https://youtu.be/Kk4UQmpP7bM
- Materiał youtubera Dominika Bosa. Przystępnie omawia sharenting, w jego materiale występuje gościnnie prawniczka omawiająca aspekt prawny: https://youtu.be/nPNXhpJqHCk
- Rządowa strona dotycząca cyfrowego bezpieczeństwa, znajdziesz tam raport o sharentingu, zachęcamy do zapoznania się: https://www.gov.pl/web/niezagubdzieckawsieci/sharenting-i-wizerunek-dziecka-w-sieci
- TABASCO, platforma wiedzy dotyczącej nadużyć w internecie: https://www.tabasco-erasmus.eu/crossmediaplatform/pl/homepage-polski/